

BÜNTETŐÜGYEKBE FOLYTATOTT IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapul, és több területen a tagállamok jogszabályainak közelítésére irányuló intézkedéseket is magában foglal. A Lisszaboni Szerződés erősebb alapot teremtett egy büntető igazságszolgáltatási térség kialakításához, és egyúttal új hatásköröket adott az Európai Parlamentnek.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 82–86. cikke.

CÉLKITŰZÉSEK

Az Európai Unión belüli határellenőrzések fokozatos megszüntetése jelentősen előmozdította az európai polgárok szabad mozgását, de a bűnelkövetők határokon átnyúló tevékenységét is megkönnyítette. A határokon átnyúló bűnözés jelentette kihívás leküzdése érdekében a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség területe olyan intézkedéseket is magában foglal, amelyek célja a tagállamok között a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés előmozdítása. A kiindulópontot a kölcsönös elismerés elve jelenti. Konkrét intézkedések kerültek elfogadásra a transznacionális bűnözés elleni küzdelem és annak biztosítása érdekében, hogy az áldozatok, a gyanúsítottak és a fogvatartottak jogai Unió-szerte védelemben részesüljenek.

EREDMÉNYEK

A. A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó főbb uniós jogi aktusok

1. Elfogadási eljárások

Az EUMSZ-szel összhangban a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó legtöbb intézkedést rendes jogalkotási eljárás keretében fogadják el, és azok az Európai Unió Bírósága általi bírósági felülvizsgálatnak vethetők alá. Mindazonáltal, még ha el is tekintünk a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség sajátosságaitól (az Egyesült Királyság, Írország és Dánia kimaradása (lásd az EUMSZ-hez csatolt 21. és 22. sz. jegyzőkönyvet) és a nemzeti parlamentek kiváltságos szerepe (lásd az EUMSZ-hez csatolt 1. és 2. sz. jegyzőkönyvet)), a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – a

rendőrségi együttműködéssel egyetemben – nem vált maradéktalanul a közösségi keret részévé, és részben továbbra is megőrizte a Lisszaboni Szerződés előtti eredeti sajátosságait:

- a Bizottság megosztja a tagállamokkal kezdeményezési jogkörét, ha ez utóbbiak a Tanács tagjainak egynegyedét képviselik (az EUMSZ 76. cikke);
- a Parlamenttel csupán konzultálnak a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó konkrét intézkedésekről, amelyeket ezután a Tanács egyhangúlag fogad el. Amennyiben a Tanácsban nincs egyhangúság, még mindig lehetséges kilenc vagy több tagállam megerősített együttműködés keretében történő közös fellépése.

2. A rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott főbb jogi aktusok

a. A büntetőeljárásokra vonatkozó közös minimumszabályok:

- Az Európai Parlament és a Tanács [2010/64/EU irányelve](#) (2010. október 20.) a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról
- Az Európai Parlament és a Tanács [2012/13/EU irányelve](#) (2012. május 22.) a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról
- Az Európai Parlament és a Tanács [2013/48/EU irányelve](#) (2013. október 22.) a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról
- Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2016/343 irányelve](#) (2016. március 9.) a büntetőeljárás során az ártatlanság védelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2016/800 irányelve](#) (2016. május 11.) a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról
- Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2016/1919 irányelve](#) (2016. október 26.) a büntetőeljárások során a gyanúsítottak és a vádlottak, valamint az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban a keresett személyek költségmentességéről

b. A terrorizmus elleni küzdelem:

- Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2016/681 irányelve](#) (2016. április 27.) az utas-nyilvántartási adatállománynak (PNR) a terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a vádeljárás lefolytatása érdekében történő felhasználásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2017/541 irányelve](#) (2017. március 15.) a terrorizmus elleni küzdelemről, a 2002/475/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról, valamint a 2005/671/IB tanácsi határozat módosításáról

- c.** A korrupció, a kiberbűnözés, a csalás és a pénzmosás elleni küzdelem:
- Az Európai Parlament és a Tanács [2013/40/EU irányelve](#) (2013. augusztus 12.) az információs rendszerek elleni támadásokról és a 2005/222/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról („kiberbűnözési irányelv”)
 - Az Európai Parlament és a Tanács [2014/42/EU irányelve](#) (2014. április 3.) a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról
 - Az Európai Parlament és a Tanács [2014/57/EU irányelve](#) (2014. április 16.) a piaci visszaélések büntetőjogi szankcióiról (piaci visszaélésekről szóló irányelv)
 - Az Európai Parlament és a Tanács [2014/62/EU irányelve](#) (2014. május 15.) az euro és más pénznemek hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2017/1371 irányelve](#) (2017. július 5.) az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2018/1673 irányelve](#) (2018. október 23.) a pénzmosás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2018/1805 rendelete](#) (2018. november 14.) a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2019/713 irányelve](#) (2019. április 17.) a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel elkövetett csalás és a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisítása elleni küzdelemről, valamint a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról
- d.** Információcsere a tagállamok és az uniós ügynökségek között:
- Az Európai Parlament és a Tanács [2014/41/EU irányelve](#) (2014. április 3.) a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2018/1726 rendelete](#) (2018. november 14.) a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző európai uniós ügynökségről (eu-LISA), az 1987/2006/EK rendelet és a 2007/533/IB tanácsi határozat módosításáról, valamint az 1077/2011/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2018/1862 rendelete](#) (2018. november 28.) a rendőrségi együttműködés és a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén a Schengeni Információs Rendszer (SIS) létrehozásáról, működéséről és használatáról, a 2007/533/IB tanácsi határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az 1986/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2010/261/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről

- Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2019/816 rendelete](#) (2019. április 17.) az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszer kiegészítése érdekében a harmadik országbeli állampolgárokkal és a hontalan személyekkel szemben hozott ítéletekre vonatkozó információval rendelkező tagállamok azonosítására szolgáló központosított rendszer (ECRIS-TCN) létrehozásáról, valamint az (EU) 2018/1726 rendelet módosításáról (Ez a rendelet kapcsolódik a Parlament által 2019. március 12-én elfogadott [első olvasatbeli állásponthoz](#) a harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó információcseréről és az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Rendszerről (ECRIS)^[1]. Az irányelv jelenleg az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételre vár.)
 - Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2019/818 rendelete](#) (2019. május 20.) az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról a rendőrségi és igazságügyi együttműködés, a menekültügy és a migráció területén, valamint az (EU) 2018/1726, az (EU) 2018/1862 és az (EU) 2019/816 rendelet módosításáról
- e.** Az áldozatok védelme:
- Az Európai Parlament és a Tanács [2011/36/EU irányelve](#) (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról
 - Az Európai Parlament és a Tanács [2011/92/EU irányelve](#) (2011. december 13.) a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról
 - Az Európai Parlament és a Tanács [2011/99/EU irányelve](#) (2011. december 13.) az európai védelmi határozatról
 - Az Európai Parlament és a Tanács [2012/29/EU irányelve](#) (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

B. A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel foglalkozó ügynökségek és egyéb kapcsolódó szervek

1. Az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynöksége (Eurojust)

Az [Eurojust](#) ösztönzi és javítja a nyomozások és a vádhatósági eljárások összehangolását, valamint a tagállami hatóságok közötti együttműködést. Elősegíti különösen a nemzetközi kölcsönös jogsegély iránti kérelmek és a kiadatási kérelmek végrehajtását. Az Eurojust minden lehetséges módon támogatja a tagállami hatóságokat a határokon átnyúló bűnözéssel kapcsolatos nyomozások és vádhatósági eljárások hatékonyabbá tételében.

[1]Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2009/315/IB tanácsi kerethatározatnak a harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó információcserére és az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Rendszer (ECRIS) tekintetében történő módosításáról, valamint a 2009/316/IB tanácsi határozat felváltásáról

Az Eurojust – a tagállam kérésére – segítséget nyújthat valamely tagállamnak az adott tagállammal és egy harmadik országgal kapcsolatos nyomozási és vádhatósági tevékenységek során, ha az Eurojust és a harmadik ország együttműködési megállapodást kötött, vagy ha ehhez bizonyítottan alapvető érdek fűződik.

Az Eurojust hatásköre ugyanazokra a bűncselekményekre terjed ki, mint amelyek tekintetében a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniósi Ügynöksége (Europol) hatáskörrel rendelkezik, ilyenek például a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem, az emberkereskedelem, a hamisítás, a pénzmosás, a számítástechnikai bűnözés, a vagyon vagy közjavak elleni bűncselekmények, ideértve a csalást és a korrupciót is, az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények, környezeti bűncselekmények és bűnszervezetben való részvétel. Az Eurojust a tagállam kérésére segítséget nyújthat más típusú bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozásokban és vádhatósági eljárásokban is.

Az Eurojust jelenlegi jogi kerete (a Tanács 2008. december 16-i 2009/426/IB határozata az Eurojust megerősítéséről és az Eurojust létrehozásáról a bűnözés súlyos formái elleni fokozott küzdelem céljából szóló 2002/187/IB határozat módosításáról) 2009. június 4-én lépett hatályba. 2019. december 12-től azonban az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynökségéről (Eurojust) és a 2002/187/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. november 14-i [\(EU\) 2018/1727 rendeletét](#) kell majd alkalmazni.

Az Eurojust [éves jelentéseket](#) tesz közzé. Székhelye Hága, Hollandia.

2. Az Európai Ügyészség

A Tanács 2017. október 12-i [\(EU\) 2017/1939 rendelete](#) az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről 2017. november 20. óta van hatályban. A Parlament [2017. október 5-i jogalkotási állásfoglalásában](#) adta egyetértését a Tanács rendelettervezetéhez.

Az Európai Ügyészség létrehozását követően nyomozati és vádhatósági feladatainak ellátását az európai főügyész javaslata alapján a Bizottság határozatában meghatározott időpontban kezdi meg. Az időpont legalább három évvel későbbi kell legyen, mint az Európai Ügyészségről szóló rendelet hatályba lépésének időpontja.

A Parlament és a Tanács közös megegyezéssel, hét évre nevezik majd ki az európai főügyészt, akinek a hivatali ideje nem megújítható.

Az Európai Ügyészség működését várhatóan 2020 végén vagy 2021 elején kezdi meg. Független és decentralizált hivatalként hatáskörébe tartozik majd az uniós költségvetést érintő bűncselekményekkel – például csalásokkal, korrupciós bűncselekményekkel, illetve határokon átnyúló súlyos, 10 millió EUR értéket meghaladó héacsalásokkal – kapcsolatos nyomozások és vádhatósági eljárások lefolytatása.

A legtöbb tagállam csatlakozott az Európai Ügyészséghez, és azon kevés tagállam, amely jelenleg nem vesz részt benne, bármikor csatlakozhat. Az Európai Ügyészség

központi irodája Luxembourgban lesz, a legfőbb ügyéssel és az összes részt vevő tagállam képviselőiből álló Ügyészséggel együtt.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament kulcsszerepet játszik a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó uniós jogszabályok kialakításában azáltal, hogy politikai prioritásként kezeli a bűnözés és a korrupció elleni küzdelmet. A rendes jogalkotási eljárás keretében a Tanáccsal egyenrangú félként munkálkodik a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés javításán. Rendes jogalkotási eljárás az uniós büntetőjog szinte valamennyi területén irányadó, néhány kivételtől eltekintve, amelyek között különösen az Európai Ügyészség létrehozásához szükséges egyetértési eljárás említendő.

A tagállamok között a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés megvalósításának fő eszköze az Eurojust. Az Europol reformja során a Parlament aktívan kiállt a nagyobb mértékű parlamenti ellenőrzés és a jobb adatvédelmi szabályok mellett.

A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó politikák kidolgozása még folyamatban van, középpontjában pedig az egész EU-ra kiterjedő fenyegetések és a bűnözés elleni hatékonyabb küzdelem áll. A Parlament konkrét intézkedéseket fogadott el a terrorizmus, a transznacionális bűnözés, a korrupció és a pénzmosás elleni küzdelem és annak biztosítása érdekében, hogy az áldozatok, a gyanúsítottak és a fogvatartottak jogai Uniószerint védelemben részesüljenek. A tagállamok közötti információcsere javítását célzó számos intézkedést is elfogadtak.

Kristiina Milt
05/2019

